

Nr 72.

Af herr **Rune**, om skrifvelse till *Kungl. Maj:t* angående utredning om förslag i fråga om utlämnande af lån till kommuner från konungariket Sveriges stadshypotekskassa m. m.

Under de senare åren har frågan om inrättande af en statsunderstödd låneanstalt för Sveriges kommuner tillvunnit sig alltmera beaktande, och Andra kammaren har för sin del de fyra senaste riksdagarne bifallit väckt förslag om en skrifvelse till *Kungl. Maj:t* om utredning i frågan. Första kammaren har emellertid hvarje gång afslagit samma förslag, hvardan någon riksdagsskrifvelse ej kommit till stånd. Då jag har den uppfattning, att denna fråga är af den stora betydelse, att den icke kan undanskjutas, tvekar jag icke att äfven i år underställa densamma Riksdagens pröfning. Jag åberopar därvid den motivering och utredning i öfrigt, som vid frågans föregående behandlingar uti Riksdagen förekommit och vill blott särskildt betona, att jag anser den ifrågasatta utredningen nödvändigt böra omfatta jämväl frågorna om sättet att af en kommun på laglig väg uttaga fordran samt om en viss förmånsrättsordning emellan en kommuns å olika tider upptagna lån.

Under frågans behandling har jag för min egen del alltmera kommit till den uppfattningen, att densamma står i det samband med landtfastigheternas och stadsfastigheternas låneväsen, att lösningen hälst borde gått ut på att inrätta en stor statsgaranterad låneanstalt med uppgift att öfvertaga såväl allmänna hypoteksbankens och konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer som ock kommunallån, så att på detta sätt kunnat genom eu och samma anstalt tillgodoses såväl stadsfastighetskrediten som ock jordbruksfastighets- och kommunallånekrediten. Uti denna uppfattning har jag äfven erhållit stöd genom ett af fullmäktige i riks-

banken och i riksgäldskontoret afgifvet yttrande. Men då det synes mig som om utsikterna att på detta sätt få frågan i hela dess vidd löst för det närvarande icke vore särdeles stora och då en tillfredsställande lösning af kommunallånefrågan synes mig kunna ernås äfven på annat sätt, som möjligen är lättare att åstadkomma, vill jag härmed närmare ingå på detta sätt till frågans lösning. Detta vore, att konungariket Sveriges stadshypotekskassa finge sitt verksamhetsområde utvidgadt till att omfatta äfven utlämnandet af kommunlån. För att kunna öfvertaga denna nya utlåning finge gifvetvis kassan utrustas med ytterligare grundfond af statsobligationer till belopp af förslagsvis trettio millioner kronor och inrättningen finge därefter arbeta på två afdelningar. Den enda förändring af kassans organisation, som synes i och för denna sak blifva nödig, skulle vara, att kassans styrelse förstärktes med exempelvis tre ledamöter, representanter för kommunerna. Någon solidarisk ansvarighet synes ej böra åläggas, vare sig fastighetslåntagarne för kommunernas lån eller dessa senare för hvarandras lån. Om frågan löstes på detta sätt, undginge man den uppgifna olägenheten af att en ny svensk statsgaranterad obligationstyp utsläpptes på lånemarknaden, samt vunne fördelen af betydligt billigare förvaltningskostnad för såväl stadsfastighetslånen som kommunlånen, då ju både lokal, direktör och tjänstemän m. m. kunde i hufvudsak blifva desamma för båda lånerörelserna. För denna saks ordnande erfordras gifvetvis en allsidig utredning med å denna grundadt förslag, och denna utredning borde för fullständighetens skull omfatta äfven frågan, huruvida på annat och lämpligare sätt än det nu föreslagna kommunernas upplåning skulle kunna ombesörjas och ordnas.

På grund af hvad ofvan och förut i frågan anförts, får jag härmed föreslå,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och på hvilket sätt den förändring skulle kunna vidtagas i fråga om konungariket Sveriges stadshypotekskassa, att denna kassa erhöles rätt och genom statens ytterligare ekonomiska stöd äfven förmåga att utlåna lån jämväl åt Sveriges kommuner, hvilken utredning för fullständighetens skull äfven bör afse frågan, huruvida på annat och lämpligare sätt en allmän lånekassa för Sveriges kommuner kan inrättas, och att, såvida utredningen därtill gifver anledning, för Riksdagen framlägga förslag i ämnet; samt att Riksdagen

för sagda utrednings verkställande må för år 1913 på extra stat under sjunde hufvudtiteln anvisa ett förslagsanslag af femtusen kronor.

Stockholm den 23 januari 1912.

Axel Rune.

Nr 73.

Af herr Rydén, angående anvisande af medel till beredande i vissa fall af billiga eller kostnadsfria resor för arbetssökande.

Vid 1909 års riksdag tillät jag mig hemställa om åtgärder för att bereda kostnadsfria eller åtminstone billiga resor för sådana arbetssökande, som genom Sveriges offentliga arbetsförmedling erhållit arbetsanvisning på annan ort (motion i Andra kammaren nr 183). Denna framställning föranleddes af de erfarenheter, som man inom den offentliga arbetsförmedlingen vunnit rörande svårigheterna för medellösa arbetssökande att komma i åtnjutande af anställning på mera aflägsna arbetsplatser. Vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna tillämpas visserligen den otvifvelaktigt riktiga principen, att omsättningen af arbetskraft såsom regel skall ske *inom* orten, så att ej onödiga omplaceringar och vandringar af arbetarne skola förekomma. Det ligger ock i sakens natur, att ej alla slag af anställning kunna vara af det värde, att det blir ekonomiskt lönande att belasta dem med några större resekostnader. I allmänhet får man sålunda förutsätta, att den långt öfvervägande förmedlingsverksamheten kommer att omfatta arbetsställen och arbetskraft inom den egna orten. Men lika naturligt är, att alltid en viss cirkulation af arbetskraften måste förekomma öfver vidare områden. Erfarenheten bekräftar ock, att till-